

Bruksela, dnia 28.4.2020 r.
COM(2020) 169 final

KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

Komunikat wyjaśniający Komisji w sprawie stosowania ram rachunkowości i ram ostrożnościowych w celu ułatwienia udzielania kredytów przez banki w UE

Wspieranie przedsiębiorstw i gospodarstw domowych w czasie pandemii COVID-19

Komunikat wyjaśniający Komisji w sprawie stosowania ram rachunkowości i ram ostrożnościowych w celu ułatwienia udzielania kredytów przez banki w UE

Wspieranie przedsiębiorstw i gospodarstw domowych w czasie pandemii COVID-19

1. Wprowadzenie i kontekst

Gwałtowny wstrząs gospodarczy spowodowany pandemią COVID-19 oraz wyjątkowe środki ograniczające rozprzestrzenianie się koronawirusa mają daleko idące skutki zarówno dla podaży, jak i popytu w gospodarce. Przedsiębiorstwa muszą radzić sobie z zakłóceniami w łańcuchach dostaw, tymczasowymi zamknięciami zakładów i ograniczonym popytem, podczas gdy gospodarstwa domowe borykają się z problemem bezrobocia i spadkiem dochodów.

Najbardziej dotkliwie recesja gospodarcza będzie odczuwana w najbliższych miesiącach. Należy wspierać gospodarstwa domowe i wypłacalne przedsiębiorstwa, aby mogły przetrwać to spowolnienie aktywności gospodarczej i spowodowane nim niedobory płynności.

1.1. Rola banków w łagodzeniu skutków gospodarczych COVID-19

Inaczej niż w przypadku światowego kryzysu finansowego, wstrząs gospodarczy spowodowany pandemią COVID-19 nie jest wynikiem działania sektora bankowego ani szerzej rozumianego systemu finansowego. Obecnie banki w UE są znacznie bardziej odporne niż w 2008 r. Współczynniki kapitałowe i bufora płynnościowe uległy znacznej poprawie, a poziom dźwigni finansowej banków i ich uzależnienie od finansowania krótkoterminowego spadły. Testy warunków skrajnych koordynowane przez Europejski Urząd Nadzoru Bankowego (EUNB) potwierdzają, że unijny sektor bankowy jest wystarczająco odporny, aby przetrwać wiele różnych scenariuszy rozwoju poważnej recesji gospodarczej. Jednocześnie szerzej rozumiany system finansowy również dobrze poradził sobie ze skrajnymi warunkami panującymi w dobie kryzysu związanego z COVID-19.

Solidność banków w Unii powinna umożliwić im odegranie kluczowej roli w opanowaniu skutków wstrząsu gospodarczego wynikającego z epidemii COVID-19 i przygotowaniach do szybkiego ożywienia gospodarki, mimo że banki nieuchronnie odczuwają również negatywne skutki trudności doświadczanych przez swoich klientów oraz zwiększonej zmienności na rynkach finansowych. Banki mogą pełnić tę rolę, utrzymując przepływ kredytów do swoich najbardziej dotkniętych klientów, w szczególności do małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP).

Organy i instytucje publiczne na szczeblu Unii, państw członkowskich i międzynarodowym podjęły szybkie i zdecydowane działania w celu zapewnienia

bankom możliwości skutecznego kierowania funduszy do przedsiębiorstw i gospodarstw domowych.

- Banki centralne zintensyfikowały wsparcie na rzecz płynności banków z myślą o promowaniu akcji kredytowej skierowanej do tych, którzy najbardziej ucierpieli w wyniku kryzysu związanego z COVID-19, a także rozszerzyły swoje programy zakupu aktywów w celu zapewnienia jeszcze bardziej sprzyjających warunków finansowania dla wszystkich sektorów gospodarki.
- Organy nadzoru bankowego w UE udzieliły bankom tymczasowej pomocy w zakresie kapitału i płynności oraz pod względem operacyjnym, aby zapewnić, by mimo coraz trudniejszej sytuacji mogły one w dalszym ciągu pełnić przypisaną im rolę w finansowaniu gospodarki realnej¹. Ponadto na szczelbu międzynarodowym Bazylejski Komitet Nadzoru Bankowego (BCBS) ogłosił odroczenie o rok – względem ustalonego na poziomie międzynarodowym terminu – wdrożenia ostatecznych standardów Bazylea III², aby uwolnić zdolności operacyjne banków i organów nadzoru, oraz zgodził się na zapewnienie bankom większej elastyczności przy stopniowym wprowadzaniu regulacyjnego podejścia do ujmowania oczekiwanych strat kredytowych, tak aby ograniczyć wpływ na ich fundusze własne³.
- W ramach skoordynowanej reakcji UE mającej na celu przeciwdziałanie gospodarczym skutkom kryzysu związanego z COVID-19⁴ Komisja Europejska wykorzystuje pełną elastyczność ram pomocy państwa⁵ oraz paktu stabilności i wzrostu⁶, aby umożliwić państwom członkowskim podjęcie zdecydowanych i skoordynowanych działań budżetowych. Korzystając z tej elastyczności, państwa członkowskie wdrożyły środki wsparcia, w szczególności w formie wspieranych przez rząd gwarancji kredytowych lub programów odroczenia płatności („moratoria”), które stanowią zachętę dla banków do dalszego udzielania kredytów w warunkach obecnej niepewności i zmniejszają bezpośrednią presję finansową odczuwaną przez przedsiębiorstwa i gospodarstwa domowe.

¹ Zob. np. środki ogłoszone przez EBC w dniu 12 marca, dostępne pod adresem:

<https://www.bankingsupervision.europa.eu/press/pr/date/2020/html/ssm.pr200312~43351ac3ac.en.html>

² Zob. komunikat prasowy „Governors and Heads of Supervision announce deferral of Basel III implementation to increase operational capacity of banks and supervisors to respond to Covid-19” („Prezisi banków centralnych i szefowie nadzoru bankowego ogłaszają odroczenie wdrożenia pakietu Bazylea III w celu zwiększenia zdolności operacyjnych banków i organów nadzoru do reagowania na COVID-19”), 27 marca 2020 r., dostępny pod adresem: <https://www.bis.org/press/p200327.htm>.

³ Zob. komunikat prasowy „Basel Committee sets out additional measures to alleviate the impact of Covid-19” („Komitet bazylejski określa dodatkowe środki mające na celu złagodzenie skutków COVID-19”), 3 kwietnia 2020 r., dostępny pod adresem: <https://www.bis.org/press/p200403.htm>.

⁴ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Banku Centralnego, Europejskiego Banku Inwestycyjnego i Eurogrupy – Skoordynowana reakcja gospodarcza na epidemię COVID-19, COM(2020) 112 final z dnia 13 marca 2020 r.

⁵ Komunikat Komisji – Tymczasowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19, COM(2020) 1863 final z dnia 19 marca 2020 r., zmieniony przez COM(2020) 2215 final z dnia 3 kwietnia 2020 r.

⁶ Komunikat Komisji do Rady w sprawie uruchomienia ogólnej klauzuli korekcyjnej w ramach paktu stabilności i wzrostu, COM(2020) 123 final z dnia 20 marca 2020 r.

Te kompleksowe środki polityki pieniężnej oraz środki regulacyjne i budżetowe zapewniają bankom niezbędne zasoby i elastyczność umożliwiające wspieranie gospodarki UE w czasie kryzysu związanego z COVID-19. Banki muszą teraz wykorzystać kapitał i płynność, które uwolniono, w celu skierowania funduszy do tych przedsiębiorstw i gospodarstw domowych, które bezpośrednio odczuwają skutki nagłej recesji gospodarczej, w sposób zgodny z zasadą ostrożności. W ten sposób można ograniczyć skalę szkód w gospodarce UE, a ożywienie gospodarcze nadejdzie szybciej i będzie intensywniejsze.

Komisja uznaje i z zadowoleniem przyjmuje wysiłki banków mające na celu pomoc gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom w przetrwaniu tego bezprecedensowego kryzysu⁷. Biorąc pod uwagę skalę kryzysu, oczekuje się, że sektor bankowy i szerzej rozumiany system finansowy będą w pełni zaangażowane we wspieranie odpowiedzi ze strony polityki publicznej. Wyzwania gospodarcze wynikające z pandemii COVID-19 można przezwyciężyć jedynie dzięki ścisłej współpracy między podmiotami publicznymi i prywatnymi. W rezolucji z dnia 17 kwietnia⁸ Parlament Europejski nalegał na proaktywną rolę sektora bankowego w dobie kryzysu, natomiast unijni ministrowie finansów w swoim oświadczeniu⁹ przyjętym w dniu 16 kwietnia wezwali sektor bankowy do wspierania gospodarstw domowych i przedsiębiorstw dotkniętych pandemią COVID-19, aby zapewnić ciągłość ich działania.

1.2. Elastyczność ram regulacyjnych w obliczu kryzysu związanego z COVID-19

Ramy regulacyjne dla banków pozostawiają szerokie pole manewru dla inicjatyw publicznych i prywatnych służących wspieraniu dalszego udzielania kredytów klientom dotkniętym kryzysem związanym z COVID-19 przy jednoczesnym zachowaniu ostrożnego podejścia. Komisja zachęca banki do pełnego wykorzystania elastyczności wpisanej w istniejące zasady rachunkowości¹⁰ i normy ostrożnościowe¹¹ w celu wspierania gospodarki UE w wyjątkowych okolicznościach powstałych w wyniku pandemii COVID-19. Samo stosowanie środków wsparcia, których celem jest zaspokojenie krótkoterminowego zapotrzebowania na płynność, nie powinno automatycznie prowadzić do zaostrzenia

⁷ Banki i krajowe zrzeszenia banków wprowadziły w szczególności odroczenia płatności czynszów dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji, odroczenia spłat kredytów korporacyjnych i umów leasingu oraz kredytów konsumenckich dla klientów dotkniętych problemem COVID-19. Banki udostępniły również dodatkowe linie kredytowe dostępne w trybie natychmiastowym dla MŚP i osób samozatrudnionych oraz przyspieszyły wypłatę świadczeń dla bezrobotnych. Banki odgrywają również istotną rolę w rozpatrywaniu wniosków o udzielenie i kredytów preferencyjnych przyznanych w związku z COVID-19 i pośredniczą w udostępnianiu tych kredytów. Co więcej, banki zwiększyły limit płatności zbliżeniowych, aby ułatwić konsumentom i sprzedawcom detalicznym korzystanie z bezpiecznych metod płatności.

⁸ Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 17 kwietnia 2020 r. w sprawie skoordynowanych działań UE na rzecz walki z pandemią COVID-19 i jej skutkami (2020/2616(RSP)).

⁹ Oświadczenie ministrów finansów UE w sprawie kontynuacji akcji kredytowej i utrzymania dobrze funkcjonującego sektora ubezpieczeń w obliczu pandemii COVID-19, 16 kwietnia 2020 r.

¹⁰ Rozporządzenie Komisji (UE) 2016/2067 z dnia 22 listopada 2016 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1126/2008 przyjmujące określone międzynarodowe standardy rachunkowości zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1606/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do Międzynarodowego Standardu Sprawozdawczości Finansowej 9.

¹¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych oraz dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi.

wymogów księgowych lub ostrożnościowych, jeżeli sytuacja finansowa nie pogorszy się w inny sposób.

Jednocześnie istotne jest, aby banki nadal dokonywały dokładnych, spójnych i przejrzystych pomiarów ryzyka, ponieważ jest to niezbędne do monitorowania skutków kryzysu związanego z COVID-19 dla gospodarki UE i stanowi podstawę odpornego sektora bankowego. Oznacza to, że banki muszą nadal rozpoznawać sytuacje, w których kredytobiorcy mogą napotykać trudności finansowe mogące wpłynąć na ich zdolność do spłaty zobowiązań kredytowych w dłuższej perspektywie czasowej. Banki muszą w równym stopniu nadal stosować należyte standardy w zakresie gwarantowania emisji i znajomości klienta, zgodnie z wymogami przewidzianymi w przepisach UE.

1.3. Potrzeba skoordynowanej reakcji

W swoim komunikacie w sprawie skoordynowanej reakcji gospodarczej na epidemię COVID-19¹² Komisja zwróciła się do organów nadzoru ostrożnościowego i organów odpowiedzialnych za rachunkowość o dalsze określenie najlepszego sposobu wykorzystania elastyczności przewidzianej w istniejących ramach regulacyjnych. EUNB¹³, Nadzór Bankowy Europejskiego Banku Centralnego (EBC)¹⁴, Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (ESMA)¹⁵ i Komitet Europejskich Organów Nadzoru Audytowego (KEONA)¹⁶ wyjaśniły, w jaki sposób znaczna elastyczność wpisana w obecne ramy rachunkowości i ramy ostrożnościowe pozwala na solidne, ale też niezakłócające konkurencji zarządzanie wyjątkowymi środkami podejmowanymi w reakcji na tę bezprecedensową sytuację. Komisja z zadowoleniem przyjmuje również ostatnie oświadczenia BCBS¹⁷ i Rady Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR)¹⁸.

Konieczne jest, aby wszystkie organy w dalszym ciągu działały w sposób skoordynowany i spójny, określając sposoby korzystania z elastyczności wpisanej w ich odpowiednie przepisy, aby zapewnić maksymalną przejrzystość i równe szanse w ramach jednolitego rynku. Jednolity zbiór przepisów ma zastosowanie do wszystkich banków w UE, a wstrząs spowodowany pandemią nie powinien prowadzić do zróżnicowanego stosowania przepisów w poszczególnych państwach członkowskich. Przykładowo udzielone w kontekście COVID-19 gwarancje lub moratoria na spłaty o takich

¹² Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Banku Centralnego, Europejskiego Banku Inwestycyjnego i Eurogrupy – Skoordynowana reakcja gospodarcza na epidemię COVID-19, COM(2020) 112 final z dnia 13 marca 2020 r.

¹³ Zob. oświadczenie EUNB z dnia 25 marca 2020 r. w sprawie stosowania ram ostrożnościowych w odniesieniu do niewykonania zobowiązań, restrukturyzacji zobowiązań kredytowych oraz MSSF 9 w świetle środków wprowadzonych w związku z COVID-19;

¹⁴ Zob. komunikat prasowy „Nadzór Bankowy EBC przyznaje bankom większą elastyczność działania w reakcji na koronawirusa” i towarzyszący mu dokument zawierający często zadawane pytania, 20 marca 2020 r.

¹⁵ Zob. stanowisko ESMA ws. wpływu epidemii COVID-19 na obliczanie oczekiwanych strat kredytowych wg MSSF 9, 25 marca 2020 r.

¹⁶ Zob. oświadczenie KEONA podkreślające obszary o dużym znaczeniu w związku z wpływem COVID-19 na badania sprawozdań finansowych, 25 marca 2020 r.

¹⁷ Zob. BCBS, „Measures to reflect the impact of Covid-19” (Środki łagodzące skutki COVID-19, 3 kwietnia) 2020 r.

¹⁸ Zob. oświadczenie RMSR w sprawie MSSF 9 i COVID-19 – Ujęcie oczekiwanych strat kredytowych z zastosowaniem MSSF 9 Instrumenty finansowe w świetle obecnej niepewności wynikłej z pandemii COVID-19, 27 marca 2020 r.

samych cechach powinny być traktowane w ten sam sposób przez organy nadzoru w całej Unii. Zapewnienie spójnego stosowania elastyczności przepisów przyczynia się do zachowania integralności jednolitego rynku, co ma zasadnicze znaczenie dla szybszego ożywienia gospodarczego. Komisja wzywa EUNB do podsumowania sposobu, w jaki gwarancje publiczne udzielone w reakcji na kryzys związany z COVID-19 mają być traktowane do celów ograniczenia ryzyka, a w razie potrzeby – do przedstawienia dalszych wytycznych.

W ramach szeregu środków wsparcia przyjętych przez UE i organy krajowe skutecznie wykorzystuje się elastyczność przepisów w celu maksymalnego zwiększenia zdolności udzielania kredytów przez banki. Organ nadzoru zezwolił bankom na tymczasowe korzystanie z buforów płynnościowych i buforów kapitałowych, natomiast wyznaczone organy krajowe obniżyły szereg makroostrożnościowych wymogów w zakresie buforów kapitałowych, co *de facto* uwolniło znaczną część kapitału od ograniczeń regulacyjnych. Są to pozytywne środki wsparcia, które odzwierciedlają powody leżące u podstaw buforów ostrożnościowych oraz znaczenie umożliwienia ich rozwiązania w celu zapewnienia ich przydatności w przypadku zaistnienia takiej potrzeby. Banki powinny korzystać z buforów kapitałowych w celu zachowania możliwości udzielania kredytów na rzecz gospodarki realnej, natomiast rynki w obecnych okolicznościach nie powinny piętnować ich stosowania. Komisja zachęca ERRS do koordynowania ogólnounijnego podejścia w zakresie stosowania buforów makroostrożnościowych w fazach kryzysu i ożywienia gospodarczego.

Aby zapewnić bankom możliwość odgrywania przez nie kluczowej roli we wspieraniu gospodarki UE w czasie kryzysu związanego z COVID-19, w niniejszym komunikacie potwierdzono elastyczność, na którą zwróciły uwagę EUNB¹⁹, EBC²⁰, ESMA²¹, KEONA²², BCBS²³ oraz RMSR²⁴, z myślą o zapewnieniu na obecnym etapie możliwie największej pewności w tej kwestii. W niniejszym komunikacie przypomina się główne elementy wytycznych wydanych przez te organy w celu wzmocnienia zbiorowego zobowiązania do spójnego i skoordynowanego stosowania elastyczności wpisanej w ramy prawne Unii (sekcje 2 i 3). W komunikacie podkreśla się ponadto kluczową rolę, jaką – obok sektora publicznego – ma odegrać unijny sektor bankowy w ograniczaniu skutków gospodarczych kryzysu związanego z COVID-19 oraz w promowaniu szybkiego ożywienia gospodarczego po kryzysie, kładąc jednocześnie nacisk na obszary, w których zachęca się

¹⁹ Zob. oświadczenie EUNB z dnia 25 marca 2020 r. w sprawie stosowania ram ostrożnościowych w odniesieniu do niewykonania zobowiązań, restrukturyzacji zobowiązań kredytowych oraz MSSF 9 w świetle środków wprowadzonych w związku z COVID-19; [Wytyczne EUNB dotyczące ustawowych i pozaustawowych moratoriów na spłaty kredytów, stosowanych w obliczu kryzysu spowodowanego przez COVID-19, 2 kwietnia 2020 r.](#)

²⁰ Zob. dokument „Często zadawane pytania” Nadzoru Bankowego EBC na temat środków nadzoru wprowadzonych ze względu na koronawirusa, 20 marca 2020 r.; pismo Nadzoru Bankowego EBC do istotnych instytucji „MSSF 9 w kontekście pandemii koronawirusa (COVID-19)”, 1 kwietnia 2020 r.

²¹ Zob. stanowisko ESMA ws. wpływu epidemii COVID-19 na obliczanie oczekiwanych strat kredytowych wg MSSF 9, 25 marca 2020 r.

²² Zob. oświadczenie KEONA podkreślające obszary o dużym znaczeniu w związku z wpływem COVID-19 na badania sprawozdań finansowych, 25 marca 2020 r.

²³ Zob. BCBS, Środki łagodzące skutki COVID-19, 3 kwietnia 2020 r.

²⁴ Zob. oświadczenie RMSR w sprawie MSSF 9 i COVID-19 – Ujęcie oczekiwanych strat kredytowych z zastosowaniem MSSF 9 Instrumenty finansowe w świetle obecnej niepewności wynikłej z pandemii COVID-19, 27 marca 2020 r.

banki do odpowiedzialnego działania (sekcja 4). Ponadto w komunikacie podkreślono potrzebę wprowadzenia ukierunkowanych zmian w konkretnych aspektach ram ostrożnościowych, aby zmaksymalizować zdolność banków do dalszego udzielania kredytów przedsiębiorstwom i gospodarstwom domowym, przy jednoczesnym monitorowaniu wykorzystania przez banki uwolnionych zasobów, aby przyczynić się do wzrostu podaży kredytów bankowych (sekcja 5).

2. Elastyczność wpisana w MSSF 9 – Instrumenty finansowe

Na wniosek Rady Stabilności Finansowej (FSB) i grupy G-20 RMSR wprowadziła bardziej przyszłościowe podejście do tworzenia rezerw na straty kredytowe, wykorzystując w tym celu Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) 9. MSSF 9 jest odpowiedzią na wnioski wyciągnięte z ostatniego kryzysu finansowego, który spowodował, że wiele banków dysponowało zbyt niskimi rezerwami na straty kredytowe, aby pokryć straty w przypadku niewywiązania się kredytobiorców ze zobowiązań. Pojawiły się obawy, że zastosowanie podejścia opartego na oczekiwanych stratach kredytowych zgodnie z MSSF 9 automatycznie doprowadzi do nagłego i znacznego wzrostu rezerw na straty kredytowe banków, co z kolei zmniejszy ich zdolność do udzielania kredytów klientom.

Podejście oparte na oczekiwanych stratach kredytowych określone w MSSF 9 wymaga zastosowania osądu i elastyczności. Jak wskazała RMSR, od banków (ani innych przedsiębiorstw) nie oczekuje się mechanicznego stosowania istniejących podejść opartych na oczekiwanych stratach kredytowych w celu określenia kwoty rezerwy w sytuacji wyjątkowej takiej jak kryzys związany z COVID-19. Komisja oczekuje, że banki będą w pełni kierować się osądem i korzystać z elastyczności w ramach MSSF 9, aby złagodzić wszelkie nieuzasadnione skutki kryzysu związanego z COVID-19 dla rezerw na pokrycie oczekiwanych strat kredytowych banków bez podważania zaufania inwestorów.

Ocena znacznego wzrostu ryzyka kredytowego

Przeprowadzana przez banki ocena znacznego wzrostu ryzyka kredytowego powinna opierać się na pozostałym okresie życia danych aktywów finansowych. Nagły, punktowy wzrost prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania spowodowany kryzysem związanym z COVID-19, który według oczekiwań ma charakter tymczasowy, nie powinien prowadzić do znacznego wzrostu prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania w całym okresie życia. W związku z tym nie powinien on prowadzić do znacznego wzrostu ryzyka kredytowego w porównaniu z oczekiwanym prawdopodobieństwem niewykonania zobowiązania w ciągu najbliższych dwunastu miesięcy.

Oceniając, czy doszło do wystąpienia znacznego wzrostu ryzyka kredytowego, banki powinny nadać odpowiednią wagę scenariuszom opartym na długoterminowych stabilnych prognozach makroekonomicznych. W ramach MSSF 9 stosuje się odniesienie do punktu w czasie (dzień sprawozdawczy), aby ocenić, czy wystąpił znaczny wzrost ryzyka kredytowego. Biorąc pod uwagę wyjątkowy charakter kryzysu związanego z COVID-19,

bankom trudno jest uzyskać wystarczająco uzasadnione i pomocne informacje, aby przygotować wiarygodne, perspektywiczne scenariusze na potrzeby określenia znacznego wzrostu ryzyka kredytowego. Zgodnie z zaleceniami EBC²⁵ banki powinny nadać odpowiednią wagę scenariuszom opartym na długoterminowych stabilnych prognozach makroekonomicznych zamiast dokonywać jedynie ekstrapolacji obecnej niepewności na kolejne lata. W piśmie do istotnych instytucji EBC przedstawił, w jaki sposób powinny one wykorzystywać prognozy makroekonomiczne pracowników EBC do przeprowadzania oceny znacznego wzrostu ryzyka kredytowego określonego w MSSF 9 oraz do tworzenia rezerw na pokrycie oczekiwanych strat kredytowych²⁶.

Stosowanie moratoriów i określanie zmian oraz znacznego wzrostu ryzyka kredytowego

Jest mało prawdopodobne, aby tymczasowe środki wsparcia powiązane z kryzysem związanym z COVID-19, takie jak prywatne lub ustawowe moratoria, stanowiły istotne „zmiany”²⁷ określone w MSSF 9. Banki powinny kierować się osądem ilościowym i jakościowym oraz uwzględniać szczególne cechy moratoriów, aby ustalić, czy moratoria skutkują „zmianą” według MSSF 9 lub czy zmiana jest „znaczna” i czy w związku z tym doprowadzi do zaprzestania ujmowania kredytu. Komisja zgadza się ze stwierdzeniem ESMA, że jeżeli środki pomocy mają charakter tymczasowy i są związane z pandemią COVID-19 oraz jeżeli nie wpłyną znacząco na wartość ekonomiczną netto udzielonego kredytu, jest mało prawdopodobne, aby zmiany te były znaczne.

Nie należy automatycznie uznawać, że kredyty zostały dotknięte znacznym wzrostem ryzyka kredytowego wyłącznie z powodu objęcia ich prywatnymi lub ustawowymi moratoriami. Moratoria aktualizują datę, względem której należy obliczać liczbę dni przeterminowania płatności kredytobiorców²⁸. Moratoria mają zatem wpływ na 30-dniowe możliwe do odrzucenia założenie, aby rozważyć wystąpienie znacznego wzrostu ryzyka kredytowego, a także na płatności przeterminowane o 90 dni, aby rozważyć niewykonanie zobowiązania przez kredytobiorcę. Kredyty, które były regularnie spłacane w okresie na długo przed kryzysem związanym z COVID-19 i które zostały objęte tymczasowym prywatnym lub ustawowym moratorium, nie powodują jednak automatycznie znacznego zwiększenia rezerw na pokrycie oczekiwanych strat kredytowych zgodnie z MSSF 9.

W oświadczeniach opublikowanych przez EUNB i ESMA w dniu 25 marca²⁹ wyjaśniono, że środki wsparcia nie prowadzą automatycznie do powstania znacznego wzrostu ryzyka kredytowego zgodnie z MSSF 9. Ponadto w dniu 27 marca RMSR

²⁵ Zob. komunikat prasowy „Nadzór Bankowy EBC przyznaje bankom większą elastyczność działania w reakcji na koronawirusa” i towarzyszący mu dokument zawierający często zadawane pytania, 20 marca 2020 r.

²⁶ Zob. pismo EBC do istotnych instytucji „MSSF 9 w kontekście pandemii koronawirusa (COVID-19)”, 1 kwietnia 2020 r.

²⁷ Zgodnie z definicją przedstawioną w paragrafie 5.4.3 MSSF 9 (załącznik do rozporządzenia Komisji (UE) 2016/2067 z dnia 22 listopada 2016 r.).

²⁸ Zob. wytyczne EUNB dotyczące stosowania definicji niewykonania zobowiązania, dostępne pod adresem: [https://eba.europa.eu/sites/default/documents/files/documents/10180/1597103/004d3356-a9dc-49d1-aab1-3591f4d42cbb/Final%20Report%20on%20Guidelines%20on%20default%20definition%20\(EBA-GL-2016-07\).pdf](https://eba.europa.eu/sites/default/documents/files/documents/10180/1597103/004d3356-a9dc-49d1-aab1-3591f4d42cbb/Final%20Report%20on%20Guidelines%20on%20default%20definition%20(EBA-GL-2016-07).pdf).

²⁹ Zob. <https://eba.europa.eu/eba-provides-clarity-banks-consumers-application-prudential-framework-light-covid-19-measures>; oraz https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/esma32-63-951_statement_on_ifrs_9_implications_of_covid-19_related_support_measures.pdf

opublikowała dokument dotyczący stosowania MSSF 9 w kontekście kryzysu związanego z COVID-19, w którym to dokumencie potwierdziła elastyczność MSSF 9 i jednoznacznie odniosła się do oświadczeń EBC, EUNB i ESMA³⁰. Komisja zgadza się ze stwierdzeniami poszczególnych organów, że jeżeli środki wsparcia mają charakter tymczasowy i są powiązane z kryzysem związanym z COVID-19, jest mało prawdopodobne, aby zmiany te były znaczne.

Korzystanie z gwarancji kredytowych i tworzenie rezerw na pokrycie oczekiwanych strat kredytowych zgodnie z MSSF 9

Gwarancje kredytowe ani nie zwiększają, ani nie zmniejszają ryzyka niewykonania zobowiązania przez kredytobiorcę, ale zmniejszają kwotę strat kredytowych, jeżeli niewykonanie zobowiązania przez kredytobiorcę faktycznie nastąpi. Jeżeli rząd lub inny podmiot udziela kredytobiorcom gwarancji na kredyty bankowe, banki muszą uwzględnić te gwarancje kredytowe podczas obliczania kwoty oczekiwanych strat kredytowych. W związku z tym kwota oczekiwanych strat kredytowych będzie niższa, ponieważ część strat zrekompensuje gwarancja.

Banki powinny ujawniać szczegółowe informacje na temat określania oczekiwanych strat kredytowych zgodnie z MSSF 9, w tym informacje na temat scenariuszy pesymistycznych. Banki powinny również ujawniać w informacji dodatkowej konkretne zmiany zasad rachunkowości wprowadzone w związku z kryzysem związanym z COVID-19. Takie ujawnienia pozwalają uczestnikom rynku dokonywać przemyślanej oceny ekspozycji banków na ryzyko kredytowe.

Oczekuje się, że audytorzy zewnętrzni uwzględnią w swoich działaniach audytowych oświadczenia wydane przez Bazylejski Komitet Nadzoru Bankowego, EUNB³¹, ESMA³², EBC³³, RMSR³⁴ oraz zawarte w niniejszym komunikacie. Oznacza to, że oczekuje się od nich, iż podczas formułowania swojej opinii audytowej uwzględnią osąd banków i to, że banki korzystają z elastyczności wpisanej w MSSF 9 zgodnie z takimi wytycznymi. Dalsze skutki kryzysu związanego z COVID-19 dla badania ustawowego sprawozdań finansowych w ujęciu ogólnym zawarto w oświadczeniu KEONA³⁵.

Rozwiązania przejściowe w rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych

³⁰ Zob. <https://cdn.ifrs.org/-/media/feature/supporting-implementation/ifrs-9/ifrs-9-ecl-and-coronavirus.pdf?la=en>

³¹ Zob. oświadczenie EUNB z dnia 25 marca 2020 r. w sprawie stosowania ram ostrożnościowych w odniesieniu do niewykonania zobowiązania, restrukturyzacji zobowiązań kredytowych oraz MSSF 9 w świetle środków wprowadzonych w związku z COVID-19; [Wytyczne EUNB dotyczące ustawowych i pozaustawowych moratoriów na spłaty kredytów, stosowanych w obliczu kryzysu spowodowanego przez COVID-19, 2 kwietnia 2020 r.](#)

³² Zob. stanowisko ESMA ws. wpływu epidemii COVID-19 na obliczanie oczekiwanych strat kredytowych wg MSSF 9, 25 marca 2020 r.

³³ Zob. dokument „Często zadawane pytania” Nadzoru Bankowego EBC na temat środków nadzoru wprowadzonych ze względu na koronawirusa, 20 marca 2020 r.; pismo nadzoru bankowego EBC do istotnych instytucji „MSSF 9 w kontekście pandemii koronawirusa (COVID-19)”, 1 kwietnia 2020 r.

³⁴ Zob. oświadczenie RMSR w sprawie MSSF 9 i COVID-19 – Ujęcie oczekiwanych strat kredytowych z zastosowaniem MSSF 9 Instrumenty finansowe w świetle obecnej niepewności wynikłej z pandemii COVID-19, 27 marca 2020 r.

³⁵ Zob. oświadczenie KEONA podkreślające obszary o dużym znaczeniu w związku z wpływem COVID-19 na badania sprawozdań finansowych, 25 marca 2020 r.

Banki powinny wdrożyć rozwiązania przejściowe związane z MSSF 9, które ograniczą wpływ tworzenia rezerw na pokrycie oczekiwanych strat kredytowych zgodnie z MSSF 9 na fundusze własne banków³⁶. Rozporządzenie w sprawie wymogów kapitałowych (CRR) zawiera rozwiązania przejściowe³⁷, które umożliwiają bankom doliczenie do swojego kapitału podstawowego Tier I (CET1) wszelkiego zwiększenia rezerw wynikającego z ujmowania w rachunkowości oczekiwanych strat kredytowych zgodnie z MSSF 9³⁸. Do drugiego kwartału 2018 r. jedynie 56 % unijnych banków w UE stosowało rozwiązania przejściowe³⁹. W strefie euro z możliwości tej skorzystały jedynie 34 banki znajdujące się pod bezpośrednim nadzorem EBC. Banki, które podjęły decyzję o niezastosowaniu rozwiązań przejściowych związanych z MSSF 9 w 2018 r., mogą ją zmienić pod warunkiem, że właściwy organ, któremu podlegają, wyrazi na to wcześniej zgodę.

Właściwe organy powinny należycie uwzględniać obecne nadzwyczajne okoliczności oraz terminowo rozpatrywać wnioski banków o możliwość zastosowania rozwiązań przejściowych związanych z MSSF 9, przewidzianych w CRR⁴⁰. Aby ograniczyć możliwą zmienność funduszy własnych, która może wystąpić, jeżeli kryzys związany z COVID-19 spowoduje znaczny wzrost oczekiwanych strat kredytowych, Bazylejski Komitet Nadzoru Bankowego uzgodnił zmiany w istniejących rozwiązaniach przejściowych. Zmiany te umożliwiłyby rozpoczęcie pięcioletniego okresu przejściowego od nowa i dostosowanie kalibracji rozwiązań dotyczących doliczania rezerw do kapitału podstawowego Tier I. Komisja przyjmuje dziś wniosek ustawodawczy w celu wprowadzenia tych zmian do prawa Unii⁴¹.

3. Elastyczność wpisana w normy ostrożnościowe dotyczące klasyfikacji kredytów zagrożonych

Normy ostrożnościowe dotyczące klasyfikacji kredytów zagrożonych dopuszczają środki wsparcia takie jak gwarancje i prywatne lub ustawowe moratoria. W tym względzie EUNB⁴² i EBC⁴³ wydały oświadczenia i wytyczne mające na celu zapewnienie

³⁶ EBC zaleca, aby wszystkie banki objęte jego nadzorem ostrożnościowym stosowały rozwiązania przejściowe i zadeklarował swoją gotowość do terminowego rozpatrzenia wszystkich wniosków otrzymanych w tym kontekście, zob. dokument „Często zadawane pytania dotyczące środków nadzoru EBC wprowadzonych ze względu na koronawirusa” z dnia 20 marca 2020 r.

³⁷ Art. 473a CRR.

³⁸ Przez okres pięciu lat (1 stycznia 2018 r. – 31 grudnia 2022 r.) kwota, którą banki mogą doliczyć do swojego kapitału podstawowego Tier I, stopniowo maleje. Możliwy wpływ na kapitał podstawowy Tier I można ograniczyć o 70 % w 2020 r., o 50 % w 2021 r. i o 25 % w 2022 r.

³⁹ Sprawozdanie EUNB z dnia 20 grudnia 2018 r. w sprawie pierwszych wniosków na temat wpływu i wdrożenia MSSF 9 przez instytucje w UE. Liczba ta mogła od tego czasu ulec zmianie, ponieważ banki mogą raz zmienić swoją pierwotną decyzję w sprawie stosowania lub niestosowania rozwiązań przejściowych.

⁴⁰ Zob. zalecenie EUNB przedstawione w oświadczeniu Urzędu z dnia 25 marca 2020 r. W dniu 20 marca 2020 r. EBC zalecił, aby wszystkie banki objęte jego nadzorem ostrożnościowym wdrożyły rozwiązania przejściowe i zadeklarował swoją gotowość do terminowego rozpatrzenia wszystkich wniosków otrzymanych w tym kontekście.

⁴¹ Zob. sekcja 5 poniżej – Monitorowanie i działania następcze.

⁴² Zob. oświadczenie EUNB z dnia 25 marca 2020 r. w sprawie stosowania ram ostrożnościowych w odniesieniu do niewykonania zobowiązań, restrukturyzacji zobowiązań kredytowych oraz MSSF 9 w świetle środków wprowadzonych w związku z COVID-19; [Wytyczne EUNB dotyczące ustawowych i pozaustawowych moratoriów na spłaty kredytów, stosowanych w obliczu kryzysu spowodowanego przez COVID-19, 2 kwietnia 2020 r.](#)

jasności co do sposobu spójnego postępowania z kwestiami związanymi z (i) klasyfikacją kredytów, w odniesieniu do których nie wykonano zobowiązania, oraz (ii) identyfikacją ekspozycji restrukturyzowanych.

Korzystanie z gwarancji i definicja niewykonania zobowiązania

Normy ostrożnościowe nie wymagają, aby bank automatycznie uznawał, że dłużnik nie wykonał zobowiązania, gdy uruchomi gwarancję. Chociaż w CRR⁴⁴ wymaga się ustalenia, czy wywiązanie się przez dłużnika ze zobowiązania bez konieczności uruchomienia gwarancji stało się mało prawdopodobne, samo uruchomienie gwarancji nie powoduje klasyfikacji zobowiązania jako niewykonanego⁴⁵. Jednocześnie gwarancja nie wyklucza klasyfikacji zobowiązania dłużnika jako zobowiązania niewykonanego. Niezależnie od istnienia gwarancji bank musi sformułować opinię, czy dłużnik jest w stanie wywiązać się ze swoich zobowiązań.

Na obecnym etapie kryzysu związanego z COVID-19 wielu kredytobiorców napotyka tymczasowe trudności w wywiązaniu się ze swoich zobowiązań. Podczas oceniania zdolności kredytobiorcy do wywiązania się ze zobowiązań banki powinny uwzględnić perspektywy długoterminowe kredytobiorcy, zwracając uwagę na sytuacje, w których jest najbardziej prawdopodobne, że problemy tymczasowe przekształcą się w trudności długoterminowe i w efekcie doprowadzą do niewypłacalności.

Korzystanie z moratoriów na spłaty oraz definicje restrukturyzacji i niewykonania zobowiązania

Programy dotyczące publicznych i prywatnych moratoriów wprowadzone w odpowiedzi na kryzys związany z COVID-19 nie powodują automatycznie przeklasyfikowania ekspozycji na „restrukturyzowaną”, „niezagrożoną” lub „zagrożoną restrukturyzowaną”. Zgodnie z definicją restrukturyzacji⁴⁶ banki zazwyczaj proponują podjęcie określonych działań (np. tymczasowe zawieszenie płatności kwoty głównej kredytu lub odsetek od tego kredytu) celem udzielenia pomocy poszczególnym kredytobiorcom, którzy mają lub prawdopodobnie będą mieć tymczasowe trudności finansowe ze spłatą swoich zobowiązań. Jeżeli działanie restrukturyzacyjne prowadzi do zmniejszenia zobowiązań finansowych (tzw. „restrukturyzacja awaryjna”), oznacza to, że istnieje małe prawdopodobieństwo wywiązania się przez dłużnika ze zobowiązania⁴⁷. Programy dotyczące publicznych i prywatnych moratoriów wprowadzone w odpowiedzi na kryzys związany z COVID-19 mają jednak przede wszystkim charakter zapobiegawczy i ogólny. Mają one przeciwdziałać ryzyku systemowemu i łagodzić potencjalne ryzyko, które może w przyszłości wystąpić w szerzej rozumianej gospodarce UE. Nie dotyczą one konkretnych

⁴³ Zob. dokument „Często zadawane pytania” Nadzoru Bankowego EBC na temat środków nadzoru wprowadzonych ze względu na koronawirusa, 20 marca 2020 r.; pismo Nadzoru Bankowego EBC do istotnych instytucji „MSSF 9 w kontekście pandemii koronawirusa (COVID-19)”, 1 kwietnia 2020 r.

⁴⁴ Art. 178 ust. 1 lit. a) CRR.

⁴⁵ Zob. również dokument „Często zadawane pytania” opublikowany przez EBC w dniu 20 marca 2020 r.

⁴⁶ Art. 47b CRR.

⁴⁷ Art. 178 ust. 3 lit. d) CRR.

kredytobiorców, ponieważ długość opóźnień w płatnościach jest taka sama dla wszystkich kredytobiorców niezależnie od sytuacji finansowej danego kredytobiorcy⁴⁸. W związku z tym można uznać, że nie wpływają na klasyfikację odnośnych kredytów. Publiczne i prywatne moratoria należy traktować podobnie, jeżeli mają ten sam cel i podobne cechy.

W wytycznych EUNB z dnia 2 kwietnia 2020 r. w sprawie moratoriów na spłaty⁴⁹ określono warunki, w których publiczne lub prywatne moratoria na spłaty nie powodują zaklasyfikowania jako restrukturyzacji. Jeżeli spłata zobowiązania zostaje zawieszona w wyniku moratorium, zawiesza się naliczanie „liczby dni przeterminowania”⁵⁰ i wszelkie opóźnienia oblicza się w oparciu o zmieniony harmonogram spłat⁵¹. Chociaż banki nadal mają obowiązek dokonania oceny w każdym przypadku prawdopodobieństwa niedokonania płatności przez dłużnika, ocena ta dotyczy zmienionego harmonogramu spłat i jeżeli nie budzi on wątpliwości, ekspozycja może zachować status niezagrożonej.

W wytycznych EUNB w sprawie moratoriów na spłaty wyjaśniono jednak, że banki powinny nadal realizować, w sposób oparty na analizie ryzyka, swoje standardowe procedury dokonywania oceny prawdopodobieństwa niedokonania płatności. Oczekuje się, że do oceny ryzyka kredytowego dłużników korzystających z moratorium na spłaty banki będą stosować podejście oparte na analizie ryzyka. Nawet jeżeli moratoria na spłaty nie sklasyfikowano jako działań restrukturyzacyjnych, banki muszą starannie oceniać jakość kredytową swoich ekspozycji objętych takimi moratoriami i identyfikować wszelkie sytuacje, w których prawdopodobieństwo niedokonania płatności przez dłużników jest wysokie, w świetle definicji niewykonania zobowiązania⁵². Oznacza to, że banki powinny zwracać szczególną uwagę na tych dłużników, w których przypadku prawdopodobieństwo wystąpienia problemów ze spłatą jest najwyższe, i nadać ocenie tych dłużników priorytet.

4. Rola i odpowiedzialność sektora bankowego

Aby pomoc gospodarcza i środki wsparcia wprowadzane przez organy publiczne były skuteczne, potrzebne są skuteczne kanały przepływu i pełna współpraca sektora bankowego. Banki muszą zatem podjąć współpracę ze sobą nawzajem i z organami publicznymi celem zapewnienia płynności wystarczającej do zabezpieczenia akcji kredytowej w całej Unii. Środki wsparcia wprowadzone przez organy publiczne zwiększyły płynność sektora i uwolniły bufory płynnościowe poszczególnych banków, aby wzmocnić

⁴⁸ Zob. oświadczenie EUNB z dnia 25 marca 2020 r. w sprawie stosowania ram ostrożnościowych w odniesieniu do niewykonania zobowiązania, restrukturyzacji zobowiązań kredytowych oraz MSSF 9 w świetle środków wprowadzonych w związku z COVID-19; [Wytyczne EUNB dotyczące ustawowych i pozaustawowych moratoriów na spłaty kredytów, stosowanych w obliczu kryzysu spowodowanego przez COVID-19, 2 kwietnia 2020 r.](#)

⁴⁹ Wytyczne dotyczące ustawowych i pozaustawowych moratoriów na spłaty kredytów, stosowanych w obliczu kryzysu spowodowanego przez COVID-19, dostępne pod adresem: <https://eba.europa.eu/regulation-and-policy/credit-risk/guidelines-legislative-and-non-legislative-moratoria-loan-repayments-applied-light-covid-19-crisis>.

⁵⁰ Art. 178 ust. 1 lit. b) CRR.

⁵¹ Zob. oświadczenie EUNB z dnia 25 marca 2020 r. w sprawie stosowania ram ostrożnościowych w odniesieniu do niewykonania zobowiązania, restrukturyzacji zobowiązań kredytowych oraz MSSF 9 w świetle środków wprowadzonych w związku z COVID-19, dostępne pod adresem: <https://eba.europa.eu/eba-provides-clarity-banks-consumers-application-prudential-framework-light-covid-19-measures>

⁵² Art. 178 ust. 1 lit. a) CRR.

zdolność banków do obsługiwanego jednolitego rynku. Banki są odpowiedzialne za utrzymanie przepływów płynności i powinny nadal wypełniać swój wspólny obowiązek ochrony rynku pożyczek międzybankowych. Jest zatem niezwykle istotne, aby banki nadal udzielały kredytów gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom i czyniły to w całej Unii.

Banki powinny przyspieszyć transformację cyfrową swojej działalności i zachować czujność w kwestii oszustw⁵³. W kontekście ograniczenia kontaktów personalnych wymaganego przez organy publiczne bankowość cyfrowa stanie się jeszcze bardziej powszechna jako sposób zachowania ciągłości świadczenia usług bankowych⁵⁴.

Poszczególne środki nadzoru tymczasowo zwalniające banki z określonych wymogów kapitałowych, wymogów dotyczących płynności i wymogów operacyjnych stwarzają lepsze warunki dla sektora bankowego, aby mógł on wnieść wkład we wspólne działania i dzięki swojej kluczowej roli społecznej i gospodarczej zapewnił przepływ publicznych środków wsparcia. Środki wsparcia mają charakter zapobiegawczy i służą złagodzeniu bezpośredniego wpływu kryzysu związanego z COVID-19 oraz trudności w przewidzeniu najbardziej prawdopodobnego tempa ożywienia gospodarczego. Chociaż banki zostały znacznie dokapitalizowane i mają dużo lepsze narzędzia do przetrwania niekorzystnych scenariuszy niż podczas kryzysu finansowego w latach 2008–2009, muszą się jednak przygotować na pogorszenie perspektyw gospodarczych, które nieuchronnie zwiększy ryzyko, z którym się mierzą, i związane z nim koszty. Banki muszą działać ostrożnie, aby mieć pewność, że utrzymują lub zwiększają swoje fundusze własne, a tym samym pośrednio swoją zdolność do dalszego udzielania kredytów.

W obecnej sytuacji nadzwyczajnej zatrzymanie dywidendy stanowi rozsądną zmianę w polityce banków dotyczącej wypłat zysku. Organy nadzoru wezwały banki do wstrzymania wypłat dywidendy i odkupywania akcji własnych podczas kryzysu związanego z COVID-19⁵⁵. Stale rosnąca liczba banków, które podjęły decyzję o zawieszeniu wypłaty dywidendy, zasługuje na uznanie – wszystkie banki w Unii powinny wstrzymać dokonywanie wypłat dywidend i odkupywanie akcji własnych w celu wynagrodzenia udziałowców podczas kryzysu związanego z COVID-19. Sektor bankowy dałby w ten sposób wyraźny sygnał, że jest gotów wspólnie odegrać swoją rolę w uporaniu się z tą sytuacją nadzwyczajną.

W obecnych okolicznościach banki powinny też podejść zachowawczo do wypłat wynagrodzenia zmiennego. EUNB i przewodniczący Rady ds. Nadzoru EBC zaleciły bankom zachowanie umiaru w kwestii premii uznaniowych, a szereg krajowych organów nadzoru już podjęło pewne działania w tym zakresie. W obecnej sytuacji jest niezwykle ważne, aby wszystkie zasoby, którymi dysponują banki – w tym te przeznaczone na premie uznaniowe – zostały, w miarę możliwości, uruchomione w celu zwiększenia stabilności banków i ich zdolności do udzielania kredytów, a więc w ostateczności służyły wsparciu ich

⁵³ Zob. oświadczenie EUNB w sprawie działań zmierzających do ograniczenia ryzyka przestępstw finansowych podczas pandemii COVID-19, 31 marca 2020 r.

⁵⁴ Zob. konsultacje Komisji w sprawie nowej strategii finansów cyfrowych dla Europy.

⁵⁵ Zob. zalecenie EBC z dnia 27 marca 2020 r. w sprawie wypłat dywidendy podczas pandemii COVID-19; oraz oświadczenie EUNB z dnia 31 marca 2020 r. w sprawie wypłat dywidendy, odkupywania akcji własnych i wynagrodzenia zmiennego. Właściwe organy krajowe również wydały podobne oświadczenia.

klientów. Ograniczenie wielkości premii uznaniowych wypłacanych kadrze kierowniczej wyższego szczebla oraz osobom o wysokich zarobkach w tych trudnych czasach jest dla banków również sposobem na okazanie solidarności wobec tych, których dotknęła pandemia COVID-19.

5. Monitorowanie i działania następcze

UE udowodniła, że potrafi szybko zareagować na kryzys. EUNB, EBC i właściwe organy krajowe wprowadziły środki wsparcia mające uwolnić zasoby operacyjne banków i zapewniły bankom wskazówki, dzięki którym mogą one w pełni wykorzystać elastyczność przewidzianą w ramach regulacyjnych.

Komisja z zadowoleniem odnosi się do tych środków i zachęca banki do korzystania z tej elastyczności. Środki te wprowadzono z wyraźnym zamiarem wsparcia banków, aby mogły odegrać swoją rolę w uporaniu się z kryzysem związanym z COVID-19. Komisja, wraz z EBC, EUNB i organami krajowymi, będzie monitorować, w jaki sposób banki korzystają z tej elastyczności i uwolnionego kapitału, oraz oceni, w jakim stopniu środki wsparcia przyczyniają się do wzrostu podaży kredytów bankowych. Obejmie to monitorowanie wolumenu akcji kredytowej, jak również standardów kredytowania, takich jak stosowane przez banki kryteria zawierania umów kredytowych, aby ocenić, czy obecny kryzys ogranicza podaż kredytów.

Jednocześnie Komisja będzie nadal wносить wkład w skoordynowaną reakcję międzynarodową na szczeblu G-20, G-7 i Rady Stabilności Finansowej oraz współpracować z międzynarodowymi organizacjami wyznaczającymi standardy, takimi jak Bazylejski Komitet Nadzoru Bankowego, Rada Stabilności Finansowej oraz RMSR. Dzięki globalnym działaniom regulacyjnym podjętym w następstwie kryzysu finansowego, który miał miejsce w latach 2008–2009, globalny system bankowy dysponuje dziś o wiele wyższymi poziomami kapitału i płynności niż na początku tamtego kryzysu. W związku z tym banki są lepiej przygotowane do złagodzenia wstrząsu wywołanego globalnym kryzysem zdrowotnym i zapewnienia dalszego finansowania gospodarki. Ponieważ pandemia jest globalna, a działalność bankowa często wykracza poza granice narodowe, reakcję regulacyjną również należy koordynować na szczeblu globalnym. W tym zakresie grupa G-20 przyjęła na posiedzeniu ministerialnym w dniu 15 kwietnia plan działania przewidujący szeroko zakrojoną reakcję na kryzys związany z COVID-19 i jego skutki gospodarcze, w tym działania w obszarze regulacji systemu finansowego i nadzoru nad nim. Działalność Komisji na szczeblu globalnym obejmuje (i) udzielanie informacji na temat środków wprowadzanych przez UE, (ii) wkład w globalne działania polityczne oraz (iii) wspieranie wdrażania w UE środków uzgodnionych na szczeblu globalnym. Komisja z zadowoleniem odnosi się do decyzji Bazylejskiego Komitetu Nadzoru Bankowego z dnia 27 marca⁵⁶ i 3 kwietnia⁵⁷ o, odpowiednio, odroczeniu o rok wdrożenia ostatnich elementów pakietu Bazylea III oraz

⁵⁶ Zob. <https://www.bis.org/press/p200327.htm>

⁵⁷ Zob. <https://www.bis.org/press/p200403.htm>

o przedłużeniu możliwości stosowania rozwiązań przejściowych dotyczących sposobu ujmowania w kapitale własnym oczekiwanych strat kredytowych. Komisja odnosi się również z zadowoleniem do zapowiedzi Rady Stabilności Finansowej z dnia 2 kwietnia⁵⁸ o zmianie priorytetów w programie prac Rady w taki sposób, aby zwiększyć wartość jej prac w kontekście reakcji na COVID-19. Komisja zamierza odłożyć przyjęcie swojego wniosku ustawodawczego w sprawie ostatnich brakujących elementów pakietu Bazylea III, ale wciąż planuje przyjąć pozostałe standardy Bazylea III w terminie wystarczającym do skutecznego wdrożenia ich w UE do stycznia 2023 r. Komisja uwzględni wpływ kryzysu związanego z COVID-19 na sytuację finansową banków w ocenie skutków towarzyszącej odnośnemu wnioskowi ustawodawczemu.

Działania regulacyjne i nadzorcze stanowią dowód, że w obrębie unijnych ram regulacyjnych istnieje znaczna elastyczność, którą można wykorzystać do wspierania dalszego udzielania kredytów klientom dotkniętym kryzysem związanym z COVID-19. W tej sytuacji nie zaleca się wprowadzania szeroko zakrojonych zmian, ponieważ zwiększyłyby one obciążenie operacyjne banków, gdyż banki musiałyby się do nich dostosować. Ponadto nagłe zmiany w unijnych ramach rachunkowości i ramach ostrożnościowych wprowadzane w trakcie kryzysu mogłyby naruszyć zaufanie publiczne do unijnych banków.

Jednocześnie należy wprowadzić ukierunkowane zmiany w konkretnych aspektach ram ostrożnościowych, aby banki mogły odegrać swoją niezwykle istotną rolę we wspieraniu obywateli i gospodarki. W związku z tym Komisja wraz z niniejszym komunikatem wyjaśniającym przyjmuje wniosek ustawodawczy⁵⁹ w celu wprowadzenia zmian w istniejących rozwiązaniach przejściowych dotyczących ujmowania oczekiwanych strat kredytowych i odroczenia nowego wymogu dotyczącego bufora wskaźnika dźwigni przedstawionego przez Bazylejski Komitet Nadzoru Bankowego, jak również pewnych niewielkich zmian w niektórych elementach CRR, tak aby zmaksymalizować zdolność banków do pokrywania strat związanych z pandemią COVID-19 i dalszego udzielania kredytów przedsiębiorstwom i gospodarstwom domowym, jednocześnie zapewniając, aby banki w dalszym ciągu zachowały odporność.

Konieczne może być również wzmocnienie środków służących wspieraniu konsumentów, ponieważ spadek dochodu do dyspozycji gospodarstw domowych związany z utratą pracy lub ograniczeniem aktywności gospodarczej prawdopodobnie zwiększy nadmierne zadłużenie w UE. Problemy te zostaną uwzględnione w przeglądzie dyrektywy w sprawie kredytów konsumenckich (2008/48/WE) i dyrektywy w sprawie kredytów hipotecznych (2014/17/UE), który zaplanowano na 2021 r.

W przyszłości Komisja będzie nadal współpracować z europejskim sektorem finansowym w związku z jego rolą w walce z koronawirusem oraz na rzecz

⁵⁸ Zob. <https://www.fsb.org/work-of-the-fsb/addressing-financial-stability-risks-of-covid-19/>

⁵⁹ Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenia (UE) nr 575/2013 i (UE) 2019/876 w odniesieniu do dostosowań w odpowiedzi na pandemię COVID-19, COM(2020) 310 z 28.4.2020.

przeciwdziałania społeczno-gospodarczym skutkom pandemii, a także we wspieraniu zrównoważonego ożywienia gospodarczego. Reakcja musi mieć miejsce na szczeblu europejskim – należy unikać rozdrobnienia na szczeblu krajowym i nieskoordynowanych działań.

W tym celu Komisja rozpocznie dialog z europejskim sektorem finansowym i innymi istotnymi zainteresowanymi stronami (przedstawicielami przedsiębiorstw i konsumentów) w celu rozważenia różnych możliwych sposobów zaangażowania sektora we wspieranie obywateli i przedsiębiorstw w czasie kryzysu i w trakcie odbudowy po kryzysie w oparciu o najlepsze praktyki oraz – w przyszłości – w ułatwienie zrównoważonego ożywienia gospodarczego opartego na transformacji ekologicznej i cyfrowej w kontekście mającej się wkrótce ukazać odnowionej strategii UE na rzecz zrównoważonego finansowania. Aby to osiągnąć, Komisja będzie ściśle współpracować ze wszystkimi istotnymi zainteresowanymi stronami z sektora finansowego, by pomóc im w wypełnianiu ich roli i wesprzeć ich zaangażowanie we wspieranie europejskich przedsiębiorstw i gospodarstw domowych.